

АРХІТЕКТУРНА РЕНОВАЦІЯ ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ РАДЯНСЬКИХ БУДІВЕЛЬ**Чуйко К.І., студ. гр. ДАС-336***Науковий керівник – Малашенкова В.А., к.арх., доцент (кафедра Архітектури будівель та споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)*

Анотація. Сьогодні досить часто можна почути такий спеціальний термін, як реновація. Під цим терміном розуміється використання промислових споруд та інших будівель за умови зміни їхнього функціонального призначення. Доцільність проведення реновації обумовлюється соціальними, екологічними, психологічними та естетичними факторами.

Актуальність. Історичні об'єкти та їх територія – невід'ємна частина міського середовища проживання і нині вони є найціннішими пам'ятками архітектури. Питання їх реновації актуальніше рік у рік. Але як саме здійснити такий хворобливий процес? Поки що не зовсім зрозуміло. Основні дискусії точаться навколо двох головних підходів: знести чи реконструювати, але кожен із підходів викликає масу суперечок. Тому завдання вироблення єдиного наукового підходу до адаптації архітектурних об'єктів до нової функції, а також розробка принципів та методики адаптації є актуальною для архітектурної науки. Сьогодні однією з головних вимог до сучасних міст є комфортизація та універсальність простору. Але у зв'язку з забудовою, що склалася, постає завдання збереження існуючої історичної забудови та цінних пам'яток архітектури. У світовій практиці є дуже багато хороших прикладів реновації та реконструкції різних громадських та житлових будівель [1, 3].

Слід зазначити, що у 1990-х роках у країнах Східної та Центральної Європи простежуються схожі тенденції відторгнення творів архітектури, народжених радянською епохою, природне бажання буквально чи символічно зруйнувати пам'ятник-символ. У зв'язку з цим пройшла нескінченна низка «круглих столів», дискусій, архітектурних конкурсів [2]. У 1991 році відбувся конкурс на проект реконструкції центру Варшави, який не мав на меті реального втілення в життя проектів, а лише вивчення ситуації. Журі розглянуло близько трьохста робіт, у кожній з яких висувалися ідеї зносу палацу культури і науки (рис. 1), який спочатку був швидше пов'язаний з політичними та пропагандистськими функціями, ніж зі своєю програмою, або висотною забудовою навколо [2].

Рис. 1. Музей комунізму. Палац культури та науки, Варшава

На сьогодні розпочато реалізацію проекту групою архітекторів під керівництвом Чеслава Білецького зі спорудження на нижніх поверхах будівлі (ДКіН) Музею комунізму SocLand. Автори хочуть перетворити «символ залежності» на «ікону свободи», залишивши у залах музею пам'ять про радянське минуле Польщі. Архітектори планують розмістити експозицію у підземних приміщеннях палацу, що з'єднують будівлю з трибуною, що знаходиться за 100 м від входу. У музей можна буде спуститися із двох боків від трибуни. На центральній ділянці спроектований Форум Свободи розміром 24x24 м, перекритий куполом зі скляним вікном, що дозволяє огляд Палацу культури та науки безпосередньо із залів музею, тим самим роблячи його експонатом. Частина підземних приміщень залишиться у незмінному вигляді – щоб «зберегти дух епохи», наголошують автори [3].

Важливо зазначити, що за підсумками міжнародних конференцій, симпозіумів, семінарів, що проводяться Комітетом європейської економічної комісії з житлових питань, будівництва та містобудування ООН (Організація Об'єднаних Націй), встановлено, що найбільш загальною є тенденція максимального збереження існуючих будівель, причому не лише архітектурних та історичних пам'яток, а й будівель рядової забудови, зведених у традиційній манері та є важливими елементами міського середовища. За кордоном найбільший досвід реконструкції житлових будівель накопичено в Німеччині (на території колишньої НДР) (рис. 2-3). Роботи із самого початку не обмежувалися ремонтом та реконструкцією окремих будівель або навіть окремих груп будівель, а охоплювали цілі райони старої забудови [3].

Рис. 2. Лайнефельд. Вид панельного будинку до реконструкції (Фото: Stefan Foster Architekten)

Рис. 3. Лайнефельд. Вид панельного будинку після реконструкції (Фото: Stefan Foster Architekten)

З сірих панельних коробок за проектом архітекторів тут були прибрані цілі поверхи та частини будівель для створення більш сучасного та динамічного вигляду, а також розміщення майданчиків та терас, призначених для вільного відпочинку мешканців. На

прибудинковій території були додані криті майданчики для побутових потреб, місця для клумб, полісадники, місця для паркування, пішохідні доріжки, а також пандуси, тобто елементи необхідні для створення комфортного та сприятливого середовища для життя. Крім того, модернізації зазнали самі квартири: було передбачено двоповерхові об'єкти, покращено планування приміщень. Навіть зміна колірної рішення оформлення фасадів будівлі з сірого на яскравий стала істотним покращенням, хоча, здавалося б, настільки простою і очевидною [3].

Реновацію на території Німеччини завершили упродовж шести років. З 1994 року було напрацьовано проєкти та документації, але потім почали швидко реалізовувати. Усі ризики було враховано ще на стадії проєктування на стадії реалізації була мінімальна кількість помилок. У результаті основні роботи проходили з 2000-го по 2006 рік. Влада повністю переробила близько трьох мільйонів квартир. Зі всього фонду п'ятиповерхівок близько 60% повністю замінили [3].

Слід зазначити, що у Німеччині мало місце відтворення будівників старих районів. Багато кварталів створювалися заново, якісь частини їх зносилися і робилася нова забудова. Сенс у тому, що у старих районах була недостатня щільність забудови, тому вони доповнювалися кварталами. Але незмінним залишалося одне: поліпшення якості життя населення, створення найсприятливіших умов проживання [3].

Висновок. Таким чином, на прикладах вітчизняної та зарубіжної практики архітектурного проєктування ми розглянули варіанти та методики впровадження нової архітектури в існуючу. Різних підходів досить багато, і багато з них вдалі і виправдані.

У висновку хотілося б підкреслити, що сьогодні в європейській науці на порядку денному стоїть питання охорони пам'яток архітектури та містобудування ХХ століття. Ця проблема багато в чому пов'язана зі сприйняттям звичної міської забудови як пам'ятки архітектури та містобудування.

Література:

1. Яковлев А.А. Архитектурная адаптация индустриального наследия к новой функции: автореф. дис. кан. арх. Нижний Новгород: 2014. 25 с.
2. Былинкин Н.П., Иконников А.В., Кириллова Л.И., Орлов Г.М. и др. Всеобщая история архитектуры. В 12 томах. Т. 12 (1975). Под редакцией Н.В. Баранова, 1975. 755 с.
3. Стрельбицкая М.В. Конфликтные тенденции в послевоенной польской урбанистике (на материале реконструкции Варшавы): автореф. дис. кан. культур. Москва: 2005. 36 с.
4. Дуракова М.А. Реновация Воронежского дома архитектора. Воронежский Государственный технический университет в городе Борисоглебске, Борисоглебск: 2017. 130 с.
5. Прохорова Е.А. Зарубежный опыт реализации проектов реновации жилой застройки. Международный журнал прикладных наук и технологий «Integral», 2019, №3, с. 45-56.